

DOMOVINA

Uredništvo

je na Škofljah pri cesti št. 2. — Dopolno blagovito fran-
kno, pošljalno se ne vrata.

Število tiskov na teden, vsak ponedeljek, sveto in ponedeljek ter velja za
Averje in Nemčijo 12 krov, pol leta 6 krov. 3 mesece 3 krove. Za Ameriko
in druge daleke kraje velja, kakor zdalek pošilja, samostojno: Na leto 17 krov.
pol leta 9 krov 50 vta. Načinila se pošilja upravljiva, plačuje se vsakega.

En literarno

se plačuje od vsakega peti-krat po 20 vinarjev za vsa-
kokrat: za večje inverte in množično literaturo
znamenje postavlja.

Mesečna priloga „Slovenski Tehnik“.

Ob naši jezikovni meji.

(Dopis od Drava)

(Lena)

Za čelo vnanem cerkev. Kakor je
videti, cerkev ne more niti enkrat
v prid narodnosti tam, kjer je čelo v
nemških krompirljih. Naj bi si čili du-
hovniki ubodali prave? Kolikor je
moči, tako, se je to zgodilo le v enem
kraju, kjer je čili duhovnik sloven-
ščino zaradi verskega poudarka, a se ta
slučaj se je zgodil v prav varnem
kraju, tako da se duhovnika ni bilo
niti enkrat.

Nek kaplan je spovedal par slo-
venskih otrok v materinem jeziku. Z
nemščino ni bil, pa ni bil! To je videlo
na dekansova nemščina, tako, ki je
poudarila na to, da se kaj tanga ni
spovedal več. Kjer je nemščina čili
je, se poudarja tudi vnanem v nem-
ščini. Se na Frunke ni bilo do sedaj
tako. Tinkaj je poljska duhovščina
bolj enostavna.

Kakor v čili, tako se izpodirva
poljska slovensčina tudi v cerkvi.
Glej Arndt, Lohme, Marenberg, Mito
i. dr. Kjer se bile poprej same slo-
venske prepovedi, vplejale so se tudi
nemška. Male kmetije so prepovedale
le tudi slovenski — pa le v čili, na-
povedal se pa slovenska prepovedanje
popolnoma opusti — radi ljubeznive mira,
saj tak vsako nemški „nastopi“. Ob-
radi so pa še tako mednarodni — la-
tinski. Tako se izvršuje naročilo nekoga
izveličarja: „Pojdite in učite vas na-
rode!“

Zraven nakletih dveh faktorjev bi
moral biti naš kmetijski svet gostno na
močnih nogah. V tem oiru bi morale
nase posejilnice pomagati — pa tudi
bogati zasebniki. Pomagati osemogledu

kmetu ali pa prekrceti, da pride nje-
govu posestvu v pridne slovenske roke.
V tem oiru smo mnogo zamedili.
Zaraden kmet je osemogledu vred-
nosti v narodnem življenju, ako ga ne
torejo gnetne skrbti. Kmet se nima
niti enkrat bati; njegova odločna beseda
lida, sicer mu je odprta pot do Dunaja.
Mikšon ko je za duhovnika in učitelja
čestokrat prva in zadnja inkasna črta,
oziroma glavar, so zavedni posejilniki
takih inkasov ne boji, njemu velja samo
njegova vest in njegova pravica.

Kdor količnik posne naše kraje,
bo vedel, da smo do grla zadolženi.
Šemka naj pridaje naši bogatosti, po-
sejstva pri Gradcu pa naj puste pri
miru; tudi s organizacijo slovenskih
doživljaj v Afriki se bodo rešili omeje-
nih Slovencev.

Nikar ne mislimo, da se da narod
že samo s tem ustroji, ako se mu je
vredno močnatu zastopstva v parlamentu
in delovnem storu. Gospodarska neod-
visnost je prvi predpogoj politične
prosvetnosti. Na gospodarskem polju je pa
vsak posejilnik ubit, kakor hitro se mu
pride posestvo na dražbi. Ta mu ne
more pomagati na zavedno učiteljstvo,
niti narodna duhovščina. Včasih pomeni
gospodarska pogača onega samoga slo-
venskega posejilnika, na katerega mesto
je prišel poljski in drugi Nemec,
narodno preprosto za celo slovensko ob-
močje vsi!

Na tak način se potapljamo in ob
meji. Glejmo na Kapljo pri Arndtu!
Ta je eden vse vladal, in ta je bil
Richter. Ena vplivna oseba promora v
vsi vsi. Denar — vladar! Slovenski
narod ima precej denarja, to se vidi
pri naših posejilnicah; toda na čili in
janjskega sistema, kako operirati s njim,
kako ga rabiti v svoje korist in

obranbo narodne posesti ni in ni. Za
jenikavno mejo se noben denarni institut
pri nas ne briga. Onim, ki ga imajo
dovolj na razpolaganje, se ti kraji čisto
traj, prodalci in ne nevarni, upravičeni
instituti pa prebujajo in včasih tudi
prekrmel, da bi situacije prevzeli in
skrenili, da se reši, kar je še rešiti
moglo, se da bi se narod izpostavljal
nevarnostim in izgubam. Ta bi treba
reformo, sistema, podjetnosti in — no-
vega čaka.

Tudi naše vedne moči kličejo po
kmetih, ki si ga, da bi se tega lotili.
Ker so stori, stori tajci.

Več stvari bi se lahko našli, kako
bi zasedli podprti slovenske ob meji,
a se danes naj začetje to. Moglo,
da se vtrudimo in začnemo napoved
niti močne trdnjave, obranimo, kar
se še obraniti da.

Slovenci, postavimo Janu Legu spomenik!

Bila se čaka, ko pobite četo slo-
venskih Sokolov v slovensko Prago na
V. vnanobinski vrt in morda bo za-
nosila marškaterega izmed nas pot na
prafka pokopališča (Oltane), da vidimo
kraj, kjer spe veliki močje četnega
naroda kakor: Tyrk, Figner, Jal
Gregar in neštete drugi. In na istem
pokopališču imamo tudi Slovenci svoj
grob, grob hru nagrobnega spomenika,
grob Jana Legu.

Odvod bi bilo plesni, kdo je bil
Jan Legu in kaj je bil sam Sloven-
cem. Vsakdo pozna ime slovenskega
kronista, ki je s slovensko gostiljano-
stjo sprejel vnanega Slovence, ki je
prišel v Prago in skrbni vinar za vi-
narjem, da je mogel podpirati sloven-
sko mladino. Ni bil to bogataš, kar je

imel je dal, dal je za nas Slovence.
Nana narodna dolžnost je torej, da
pokazemo svoje hvalečnost, da čaka-
mo, da se zavedamo, kaj nam je bil
Jan Legu. Škoda bo preteklo leto,
kar ga krije črna zemlja in njegov
grob je brez spomenika, kar ga nima
kdo postaviti. V čili javnosti ni bil
toliko znan, zato bi bilo odvred dokaz-
vati, da je nasa dolžnost, da s spome-
nikom zaznamujemo grob moča, ki je
toliko časa, s tako vnanu živci za
Slovence in rus edine za nje, tako da
si niti za skromen nagrobni kamen
ni zaslugi.

Spomenik na njegovem grobu po-
stavljen od nas, naj bo čili dokaz,
da znamo ceniti hratsko podprivovalno
ljubezen, s katero se zaznamuje za nas
Jan Legu ima mnogo zaslugov po Slo-
venskem, je častni član več društev,
častni član naših mest, saj se od-
nosuje čili najprej, da bo stal do
slovenskega sveta (28. janja) spomenik
na njegovem grobu.

Podpisani odbor se obrača tem
potom do slovenske javnosti, osebno
do njegovih osebnih prijateljev s po-
slovom za prigrpeka. Imena darovalov
se v listih objavijo. Denarji se naj
blagovoljno pošiljati pod naslednjim: stud.
lar. Lenart Lotrič, Praga II. V Tislich
12/1.

Odbor za Legov spomenik.

Ljudska izobrazba.

Kdor le količnik posne čita nase
čezopisje mora priznati, da veje v
njem zadnji čas nek nov čili. Nove
misi, nove ideje prihajajo na dan, se
bere za svoje upravičenost — prodirajo
in zmagujejo.

Moderna je postala v zadnjem
čas na Slovenskem nezadovoljnost s

LISTEK.

O bakterijah s posebnim ozirom na gospodinjstvo.

Pojedno znanstveno predavanje, go-
voril dr. Anton Šukhval do 23. in
24. februarja 1907 v dravskih „Čita-
nica“ in „Izobraževalne društvo“ v
Celju.
(Dolaj)

Od drugih kaznih bolezni, ki so-
derajo človeka, oziroma živali, ne bom
govoril natančneje, osemim le, da se
je proti mnogim na podlagi bakteri-
jologije našlo sredstvo, po katerih so
te bolezni izgubile mnoge svoje prejšnje
grozovitosti, tako n. pr. imamo uspešen
lek proti stehlini in soper čili, našel
se je v najbojnejšem čili „heilerum“,
ki odpravi to bolezen v 24 urah. —
Le eno bolezen naj se dotaknem za-
natančneje, in to je „difterit“. Ta bo-
lezen je bila prejšnja desetletja kaj

strašna. Spominjam se, da sem videl
kot bolni otrok pred cerkvijo v St.
Pavla dan na dan kar po tri, štiri
rakve s mrljiki, ki so umrli za „diffe-
rit“. Sedaj je postala ta bolezen to-
precej redka — kajti na podlagi bakteri-
jologije iznašel je znanec Kocher, ki
je bil eden Pasterjev, dr. Behring v
Berolinu zdravilo „Heilerum“ s ka-
terim se dariva odpravi v 24 do 48
urah. Zdravil sem že nad 500 otrok
s tem sredstvom in umrlo mi jih je le
10 in ti so bili bodisi prepozno zdrav-
ljeni, bodisi, da so zboleli tudi sicer
nezdravljivi. Prvo leto ko sem bil
na Vranekem, zdravil sem 200 otrok,
potem pa vsako leto manj in v pre-
teklem letu menda ne več nego 8 ali-
dačev. Sredstva so tukaj v Celju odda-
jajo mnogi za difteritis bolni otroci
v bolnišnici — a tudi v bolnišnici po-
jema število od leta do leta, tako da
je razvidno, da ta bolezen pojema
vedno bolj in bolj. In ve matere, vi
očetje, ki ste se še pred 10 leti morali

trepeti dan na dan za svoje ljube ma-
ličke, da vam jih ne umori ta grozna
morilka — lahko si sedaj dosta mir-
naji, kar ta bolezen je še redka in če
nastopi, se uspešno zdravi. — Bolesni
difteritis izmiri, dolim se kose valed
cepiljenje, ki je tudi bakterijološki ste-
meljeno, še skoro izmiri. Saj redke so
postale tako, da jaz, ki sem že 19 let
medicinu, nisem še videl te bolezni
nikdar in v Nemčiji, kjer je cepiljenje
kot postavno prišlo — so kose
tako redke, da medicini pri medicin-
skih strogih skrbnjah ne spoznajo več
kornih zarastkov na ličih.

V.

Bakterijologija nam koristi tudi s
tem, da nam da točna zdravstvena
naredila glede naših stanovanj, jedil-
ni pi. — Omenil sem že poprej, da se
nakaja bakterije v zraku. Vendar
jih je v zraku prav malo; in
se torej zračna stanovanja zdravijo
od naših. Bolnički farki pokončajo
mnogo bakterij. Sočasna stanovanja so

torej zdravlja od tennih izb. — Bak-
terije v zraku se nakajajo naravno na
prahu in na vodnih mehurčkih. Mo-
ramo torej skrbno odstranjevati prah
in vlažnost in naših stanovanj. Dosti-
krat sem opazil, da ljudje odstranjujejo
prah raz knjiž in drugih predmetov
za ta namena, da ga popijajo. To ni
pametno. Na ta način se prah spet
razprši po stanovanju. Treba ga je
previdno odstraniti s suhih stanovanj.
Pokličite bridi da se prah ne razprši;
počasi s mokro čunjo. Takovana sta-
novniška politura, na katerih se posna
voda kapljica in iz katerih se ne
more pobrisati prahu s mokro čunjo
— ne odstranjuje več zdravstvenih na-
terov. Boljša so politura, politurana
ali napravljenja in medicinske ali me-
singe. Revnejim ljudem pa služijo
najbolj čisto priprava politura, ki se
daje umiti in ostrgati.

(Dolje prihajajo)

obstoječim, moderna je postal klic po ljudski prosveti.

In še vprašal danes tega ali onega, vink ti poredi — reforme nam je treba, reformirati moramo naše slovenske življenje, ako hočemo, da vstane narod k novemu, zdravemu življenju.

Nekaj preobrat proti razumnemu v našem javnem mnenju.

Le pogledimo samo par ted nazaj, ko se prvič stopili pred slovensko javnost mladostnoslovesni misijonarji novih idej in zadeli uresničevati ono veliko temeljno točko svojega programa, ki zahteva dela, podrobnega, poljednega narodnega dela.

Slovenska akademizna mladina (narodnoredniška struja) je zanesla te mlade, nove misli v nastal, okostenel mehanizem narodovega življenja.

In kaj vidimo danes? Teoretiki, v besedah, v principu — da se pravično izrazim — je zmagała naša misel. Stojen je torej prvi, telavni micer a vendar lažji korak naprej v smislu razvoja, v smislu napredka slovenskega.

Na obsorju slovenskem nastopajo pravkar prvi pojavi novega, mladega življenja in skoro bodo ležale podrite na tleh „slavne tradicije“ neslavne naše preteklosti.

Več izobražbe, več prosvete najširšim ljudskim slojem — to je danes klic vseh kulturnih narodov, ki si hočejo zagotoviti svoj oboj in napredok. Tekoče stoletje urejvali brez črna prepiranja in zahteva, da je veda moč, da izobražba ne sme biti predprava nekaterih privilegiranih slojev družbe — da se mora razširiti in preiti v najširše vrste ljudstva, da mora narod kot celoto povzdigniti.

Izobraženci ne smejo tvoriti za se zaključene kaste, vsem mora biti omogočeno, da postanejo deležni tega in prispevajo s lastnimi silami k temu, kar je človeško si pridobilo takom tisoletij. S temi besedami sem označil ono važno prosveto in izobraževalno gibanje najnovjše dobe, ki ga imenujemo vseučiliško ekstenzija, t. j. razširjanje vseučilišča med ljudstvo.

Če čitamo danes, da se je v Ameriki po vzoru angleške vseučiliške ekstenzije osnovel poseben narod, nekak seminar, kjer se pripravljajo in šolajo ljudski predavatelji, da so ljudskemu poljednemu delu povzročili posebni častopis — vse to nas ne sme odstraniti pri našem skromnem delu.

In ta prihajam k onemu vprašanju, kdo naj pri nas posveti vso pozornost in vse sile prosvetnemu delu? Predvsem je v to poklican in dolžan vršiti to delo kot naravno nadaljevalno delo ljudske šole — slovenski učitelj! Žal, da v tem okviru stori naše učiteljstvo malo, manjka vseh volje, vseh tudi pravega smisla in potrebnega razpoloženja. Učiteljska organizacija ne stori v tem okviru ničesar, da bi navajala in pripravljale razne svoje članke in temo dela. Naj to je vendar jasno in smiselno, da je izobražba absolutna učiteljska, ki letopi s svojimi 19. ali 20. letom v življenje dala, dala nedostatna v primeri s našimi, ki bi jih naj vršili kot rusi, izobraženi moč v življenju na dolet. Res je, da je življenje najboljše šola, ali to šolo uspešno prenašajo le najboljši elementi — druge ga neizprosto kije, ako so prepričani tako namiz volj. Šlor pa spamo, da tudi v učiteljskih organizacijah mnaga skroča, ki bi drugole smerni pota in našega svojih družter, ko doletji.

Drugi faktor, ki pride pri narodnopoljednem delu v poštev je slovenski učitelj. Vprašujemo se sveda, je li dijak, je li slovenski dijak sploh spo-

soben in poklican v to delo? In ali ni to le nepotrebno in brezposelno vmešavanje v javno življenje — kakor se je to še pred kratkim trdilo pri nas!

Vzgliedi pri sosednjih narodih, zlasti še pri češkem in danskem dijaštvu jasno govore za to, da je dijak za to delo sposoben — sveda se mora usposobiti, in to je našega akademskih družter — dijak pa je za to delo tudi poklican. Naj narvedem in samo za vzgled, da je češko dijaštvo ustanovilo nad 1000 narodnih knjižnic in priredilo približno 3000 predavanj. Temu sveda slovensko dijaštvo danes ne more še primerjati lastnega dela. Mi danes orjemo celino slovenskemu dijaštvu, ki nastopi dedščino naših dednih pridobitev.

Za upravičeno zahtevo in pomena prosvetnega dela dijaštvu nam pa ni treba iskati vzgledov drugod — slovensko dijaštvo je to že samo vnapredno dokazalo.

Narodnoredniška struja našega dijaštvu, ki je v tem smislu nastopila pot reforme dijaškega življenja in dijaških družter, je dosegla že lepe uspehe. Imenujem le „Prosveto“ kot ono pčičniško dijaško organizacijo, ki čbota po svojem dosežanju razvoja najboljše uspehov.

Slovenskemu visokoleskemu dijaštvu pa pripravdam, da lke pri tem prosvetnem delu prijateljskega stika in prijateljskega sodelovanja narodnega učiteljstva in svojih središčaljskih tovariterv.

I. P.

Politični pregled.

Samoče dočeta.

Predsednik nemške ljudske stranke na Češkem dr. Reisinger je poslal v soboto ministru Pradedu telegram v katerem zahteva v smislu sklope nemške ljudske stranke, naj Prade pri imenovanju sodnikov na Češkem zastopa z nesoprijetno odločnostjo načelo, da smejo biti na nemškem ozemlju postavljeni samo sodniki nemškega rodu. Vsek narod ima prirodno pravo na narodno sodništvo in na narodno upravo, proti temu onovaoma narodnoma prava se ne sme nikdo sklicevati na uradniški statut, posebno pa ne, če je justična uprava zakrivila, da je status sodnih uradnikov Nemcem neugoden. Če volja nemške ljudske stranke tako govori, kako bi moral govoriti pač vodja S. L. S.? Nemci imajo povod, tudi na Češkem v vsem in povod več, nego bi jim šlo po naših razpoloženosti, v slovenskih dočelah pa naravno vladajo, kajti v svojih rokah imajo ne samo ogromno večino uradniških mest ampak vna važna in občutljiva mesta vse državne uprave so njih. Slovencem odpisajo nesmatne drobnosti, — na važna mesta so pa principielno naidar ne postavi na Slovenskem Slovenci, ampak vedno le Nemci ali Italijani. Za vse to pa vodja S. L. S. do sedaj ni imel ne razumljenja ne smisla na tako „malenkosti“ in ga najbrže tudi v bodoče ne bo imel. Narod bo pa drugo plačeval ajnovega visoke politika, ki dovoljuje in pospešuje okupacije slovenskih dočel po tujem nam, nemškem uradništvu.

Dne 18. t. m. se je v prvi sobi na Dunaju kongres v obrambo otrok. Kongres bo trajal tri dni, oglašeni so 1900 udeležnikov. Predsednikom je bil izvoljen dr. Baerzuther podpredsednik pa Zebuch in dr. Židek. Predsednik je v svojem pozdravnem govoru dejal, da ima kongres namen, razpravljal, kako bi se dala otrokoma in za-

semarsena mladina pridobiti za človeško družbo in kaj bi ta morala teči oboki mladini na korist storiti. Kongres se bode posvetoval o tehnični delni in moralni vzgoji otrok, kateri treba posvetiti sistematično skrb. Minister pravosodja dr. Klein je v imenu vlade poudaril zborovalce ter v nje imenu objubil pomoč, kajti skrajni čas je že, da se začne spojinjavati dolžnostni nasproti zaupenarjeni mladini, temu se ne da več izogniti; vlada je prepirana, da treba spopolniti in usovršiti ustanove v obrambo otrok. Minister je konstatiral, da so zahtev, katere obsega program kongresa sprejete tudi že v zakonodajsko delo vlade ter da so deloma že izdelani načrti, katerih končna redakcija je bila samo odlošena do zaključanja tega kongresa, da bi se moglo uporabiti tu doseženih uspehov; to velja posebno v obrambeni odgoji, za katero bode država zadovoljno že 1907. leta prispevala. Med predlogi je u. pr. predlog, naj se pripaste žene k varstvu, splošno je institutsko varstvo, zboljšanje prekrščenja nezakonskih otrok, premene obiteljskega prava v državljanskem zakoniku, obrambena vzgoja iz javnih sredstev, reforma določil kazenskega prava, tikajočih se mladih ljudi itd.

Minist. svet. Schorerin predlaga, naj se izvoli stalni odbor, v katerem bode zastopane vse dežele in kateri bo imel namen vzdrževati zvezo z društvu v obrambo mladine in pripravljati prihodnji kongres. Predlog je bil izročen posebnemu odboru ter se bode razpravljalo o njem 20. t. u.

Pogajanja z Ogrsko se pridno nadaljujejo. Avstrijski ministri in strokovni referenti so v Budimpešti ter imajo vsak dan dolge seje. O ušitain-skih davkih ali carinah so pogajanja že skoro dovršena.

Minister grof Andrássy bo, kakor poročajo listi, v kratkem odstopil.

V hrvaškem saboru je bil v tretjem čitanju sprejet državni proračun ter s tem končana proračunska debata. Nato se je začel sabor pečati z velikim vprašanjem: Notranja kolonizacija na Hrvaškem. Referent je Bojanin. To vprašanje je za hrvaški narod velikanskega pomena, in nadjeti se je, da mu sabor posveti vso svojo resnost in vse najboljše moči.

Vnanje države.

— **Belgarija.** Novo ministarstvo se je zbralo pri predstavitvi. Sboranje si je izvolilo predsednikom Dobra Petkova, podpredsednikom pa dr. Montilova. Polcija sapira še nadalje množico ljudi, katere ima na sumu, da so s morilcem bivšega ministrskega predsednika v zvezi.

Dopisi.

Občutniška organizacija.

Proble se bo vrtil nameravani shod v Celju, moramo imeti jasno zahtevano pot, po kateri je mogoče priti do dosehov.

Taka pot bi bila ustanovitev „Občne zadrage zveze“, v katero bi bile včlenjene vse slovenske občne zadrage. Tako bi imele zadrage potem veliko več moči kaj izposlovati od vlade v povadno naše obrti. Pozivljemo todaj tem potem vse one zadrage, ki bi bile voljne se pridružiti, naj se oglašajo. Istotako prošimo posamezne somišljenike, naj nam pošljejo naslove svojih zadrug, da jih povabimo naj pri-topije k zvezi.

Ko bi imeli enkrat to zvezo, bi bilo neobhodno potrebno ustanoviti strokovne zadrage, s katerimi je edino mogoče odtrati pri nas promet.

Je pa tudi še zadnji čas, da kaj takega ustanovimo, posebno ker je

vlada za letos stavila v državni proračun priložno jeden milijon kron za povzdigo obrti. Te vlade podpore pa more biti deležno le organizirano obrtništvo. Takega organiziranega slovenskega obrtništva pa je pri nas bore malo. Zato pa bo tudi ta vladna podpora šla mimo nas in ne bomo imeli od nje ničesar, dočim si bode drugi z njo znatno pomagali. Ne smemo todaj več rok kričim držati temveč pogumno iti na delo za lastno organizacijo.

Omenjene oglašne in nasode sprejema „Občno društvo v Celju“.

Z Gradščim (Stenberg) pri Lučanskem. Kaj premore naša slovenska popustljivost, brezbržnost in nemakstarstvo, se jasno kaže v naši občini. V naši občini bi lahko Nemce nasteli na prstih ene roke in vendar smo tako zatelebani, da izvolimo katerega v občinski zastop, še več, damo un celo priliko, da nam načeluje, kakor da bi se ne znali sami vladati. Pri tem pa smo še tako neumno obzirni, da pristupimo na ljubečni osebni, da se pri občinskem zastopu nemakutari, da je poslovni jezik nemški, kakor da bi bili tam kje v Prusiji.

Samo dobre volje je treba in vse te napake se lahko odpravi. Tudi imamo sposobne osebe, ki bi lahko prevzele tajniške posle. Kaj poreče glavarstvo k temu, je postaranka stvar; ono nam nima ničesar ukazovati, ker je ono radi nas, ne mi radi njega tu.

Stavim predlog, da se lotimo takoj pri prvih sejah izključno slovenski govoriti. Ako je prišel kdo v občinski zbor po neumnosti nekaterih nemščerjev in ki ne zna slovensko govoriti, nas nič ne briga. Dolgo let je že pri nas, moral bi se toraj toliko naučiti, da nam lahko še to dobro sledi pri naših sejah. In če prav smo mi odkazali vlad našo kratkovidnosti častno mesto, nič ne de: general brez vojakov je revež.

Večkrat citamo v „Domovini“ kako se bojujejo naše spodnještarske občine za mili naš slov. jezik, kajpi bi se tudi mi ne. Pravimo pri kupa vina, da smo narodnjaki. Če smo res narodnjaki, čemu pa pustimo ta mačet na naši občinski upravi?

Res se govori, da je moč politen, čeprav je Nemec, da nam je pravičen itd. Kaj hočemo, da nas bi še zmirljal z „vindil“; toliko previden je moč, da nas ne šali — pri svojo korist.

Zalostno je z nami! Velika večina nas živi v zelo skromnih razmerah, ako pa kdo privranda k nam, ga spravimo takoj na nogo, da je lahko vsak dan enkrat pijan; ako bi mu ne mogli dovolj hitro pomagati, pa ga spravimo na španski stol.

Pomesti bomo morali tudi tiste odbornike, ki jim je materini jezik sopern. Takih je zelo malo, ali dovolj jih je, da škrijo mrtjavo do slovenščine. Tem ni dovolj, da se sami otroci ponemajajo v šoli, še nam pomagajo. Sram vas bodi! Pri prihajajih volitvah vam posvetimo, za kar se še zdaj lotimo dela. — m —

Slovenske novice.

Stajevska.

— Celjski Šehel vabi k nadaljevanju predavanja br. dr. Antona Schwaba „o mladinskih smotah“, ki se vrši v soboto, dne 23. t. m. v mali dvorani „Narodnega doma“.

— Veliki shodi „Nar. stranke“ v Šter. gortičah. V soboto, dne 18. t. m. se je vršil sestanek volilcev „Nar. stranke“ v Sredlškem. Bil je dobro obiskan. O strankinem programu je govoril g. Spindler. — V nedeljo pa

je imela stranka shoda v Vazmetinčih pri Štamparju: shoda se je udeležilo do 300 ljudi. Govorila sta g. dr. Božić in Spindler. Na shod je tudi prišel g. župnik Meško od Sv. Miklavža pri Ormožu z nekaterimi svojimi pristaki. Ker je med svojimi farani zelo neprijateljni, ni dosegel na shodu ničesar.

— Isti dan se je vršil shod zastupnikov „N. str.“ v Ljutomeru. — Splošen polotaj v Slov. gor. kate. da ima tam ta stranka že zelo trdne pozicije.

— **Protestni shod „Narodne stranke“** se je vršil večeraj popoldan ob istem času kakor shod zastupnikov „Kmečke zveze“ v gostilninskih prostorih „Nar. doma“ v Celju. Na shodu je prišlo med udeleženci tega shoda in odhajajočimi pristaki „Km. zveze“ do burnih prizorov. Natančneje poročilo o tem in tudi še o drugih podobnostih obeh shodov priložimo v petek.

— **Shod zastupnikov „Slov. km. zveze“**, ki se je vršil večeraj v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Celju, je postavil nasproti javnega mnenja in volji ljudstva celoga celjako-vrnankega volilnega okraja kandidatom dr. Povaleja, finančnega uradnika v Mariboru. Sam podpredsednik shoda km. Zakala je predlagal naj se sprejme kandidat za državni zbor g. Roblek, katerega so si neodvisni kmetje na shodu v Zalcu enoglasno postavili kandidatom. Kmeti Mahne in Goljevsek sta med živahnimi živjoklici na shodu izjavila, da so neodvisni kmetje se postavili svojim kandidatom slovenskega, katoliškega in veselpokojnega moda g. Robleka, posestnika v Zalcu, toda govorniki gg. Glumac, Kotelj od St. Jurja ob J. L., vikar Gorisček in predsednik shoda g. Miklar in Hoinice so navidezno pridobili približno dve tretjini navzočih zastupnikov za dr. Povaleja. Ček, da je prinesel na program „Km. zveze“ in da je baje objubil, da se bo zavzemal za kršč. socialni delarstvo. Glede dr. Povaleja je izjavil g. Miklar, da je sicer dejal, da se strinja s programom „Km. zveze“, ni pa prinesel na njega.

— **Nedevna malomarnost** je to, da je Weissova hiša na Bregu že leta in leta brez strehe. Kap je na hodnik; sedaj ko se sneg na strehi taja, kar lije na pasante ter dela blato kar čez celo cesto. Če se hočeš izogniti zalivu s strehe — moraš v cestno blato, če se bojiš blata, moraš skozi hladno kapelj pod kapom — tej ali oni ne-prijetnosti se pa ne moreš izogniti. Ali občinski urad v rešnici nima toliko moči, da bi lastnika te hiše prišlo, naj stori to, kar so storili že stanevi vsi drugi hišni posestniki v obdoli — da bi postavil na cestno fronto svoje strehe žleb in tako onemogočil pasanje pred njegovo hišo tudi v slabem vremenu. Če je hišni posestnik prebogi in občinski urad premisljenega srca, naj pa sved, zbirko. Vaj sosedje in tudi drugi ljudje, ki hodijo tod mimo, bodo drage volje zložili tisto sveto, da se končno postavi žleb in zavaruje tudi ta, sedaj tako nevarna in neprijeten prehod.

— **Laški trg.** Na večerajšnjem shodu dne 17. t. m. v Laškem trgu je govoril župan Miklar o kmetstvu, dr. Benkovič o političnem programu „Kmečke zveze“, drugi govori so se motili. Dr. Benkovič je naglašal, da bo kmečka zveza v narodnem očitu redikalna, in je svojo brezobzirnost pokazal takoj na vprašanje nekoga volika, katerega je ocarno zavrnil, ob čemur „obtalnje“, da je za Slo-vence volina preozorna neugodna in obljubila, da bo kmečka zveza nastopila na svemirno tudi na Korotkem. Zarav lepa obljuba! Pod dr. Šuster-Milovin vstopom je bilo „Kmečka zveza“ kaj redno spetala, na to go-

vore dosežanje skušnje jasno dovolj! Na shodu se je pokazalo, da je „Kmečka zveza“ fanatična, bojevitja proti samostojno mislečim slovenskim rojakom kakor „S. I. S.“ na Kranjskem. Radovedni smo ali bode shod med porabil v odličnem, trenutku proti semikulturizmu. Potrebno bi bilo, da bi vsi Slovenci složno nastopili pri državnozborni volitvi v nemških mestih in trgih! To bi zahtevala naša narodna čast; bode li dovolili mari-borski voditelji „Kmečke zveze“ je pa drugo vprašanje.

— **Več oseb je zastrupila** Ana Leitinger pri Sv. Ožbeita blizu Ivanice. Hudo delo so zaprli.

— **Krajevni muzej** misli ustanoviti „Opleškalno društvo“ v Laškem trgu. Za prvi čas bo nameščen v hiši g. Valentinskega. Društvo ima v ta namen že mnogo predmetov in rimskih časov in srednjega veka na razpolago.

— **„Kultura“** naših sosedov Nemcev in Lahov. (Prisr za bogovi)

Čas: Na god kraljeva obeta sv. Jofeta dne 19. sept. 1907 ob 3. uri po polnoči.

Pozorščik: Velika dvorana v restavraciji na južnem kolodvoru v Gradcu.

Gledalci: Bogovi vojaškega veselja in eden „nekulturni“ Slovenec. 7 ali 8 nemške „kulture“ navdahnjen Nemcev sedi pri mizi. Po njihovem obnašanju in po njihovih razsmerjenih obrambah spoznal, v katere kategorijo „kulturnega“ slovenskega spadajo. Pri sosednji mizi sedi zastopnik (akademik?) laške „snage“.

Odpri se okno, — spomnim se na prisr v „Rokovnjačih!“ — močni laški glasovi zadane po sobani. Ključje nerazumljive besede v restavraciji sosedstva Laha. Po stari germaniki legi opazje Nemec predokonskega rokovanja. Predokonski laški rokovičar: „Olti papa!“

Goet-Lah plača, odhaja. Gre mimo nemške mize in prepri se začne, prevet je bilo „kulturne“ slahke skupaj! Žvižgi Tolpa Lahov se vsaje — skusi okno na posrščite — okoli 30 jih je — in posejdo se k mizam. A predno se zavetiti cele stvaritve, zafrte po zraku stoli in mize. Strahovit vrtil. Noči se zabliže. Vmes done nemške in laške himne! Polcija in kar je drugih uniformiranih med na kolodvoru, pridirja. Okna zafrčajo in — Lahov ni več! Na posrščite pa krvavi jasniki Nemci! Zopet je izvršeno veliko nemško-laško „kulturno“ delo!

O bladem „kultura“ naših sosednih narodov! Opora te S.

— Na javnem volilnem shodu v Slovenski Gradcu, na katerem je bilo nad 300 ljudi, in so bili tam zastopniki celoga volilnega okraja, je bil soglasno proti glasovom dveh gg. župnikov proglašen kandidatom g. Vlado Jelovnik, posestnik v Velenju in načelnik kohtanjev okr. zastopa.

— **Posestvo**, katero je kupila Ptajaka slov. posejlnica in konkurenca nase France Kaiser je graščicina, ki se imenuje Dobrava, na p. „Ptajaka gora“. Bila je svoje dni last grofice Slembovec. Na tej graščici je imel svoje dni poznajši minister grof Andrašy Jellj svoje ekvivalice. Martin Kaiser, oče kridatorja, je prikupil nekaj kmečkoga posestva. Posestvo ni vplavno v deželno deelo.

— **Česar je potrdil** ilgovit g. Fr. Zolnika, župnika v St. Jurju ob Taborni, predsednikom in g. Miklaša Jemovskega podpredsednikom vrnankega okr. zastopa.

— **Is Gradcu**, v „Slov. Naroda“ se nekde prav po nepotrebnem za-ganja v slov. deželne poslane, nekaj niso ob omni s Schacherom pali po

zupana Ormiga. Soc. demokrata Schacher in Rosel stojita na nemškem stališču, nimata s slov. poslanci nobenega kontakta. Valed tega tudi nista povedala, da sameravata proti Ormigu nastopita. Če bi se bili slovenski poslanci na njihovo stran postavili, bi bila obe to spet odklonila! In v to bi bila popolnoma opravičena, ker bi bile drugo nemške stranke gotovo priliko porabile, bi bile stvar samkate ter jo proglasile „kot narodno gungo“ zoper „slovenskega zupana“ Ormiga, katero so povzročili le slovenski poslanci! Tega bi soc. demokrata ne trpela, ker bi njima bil nadrt skvarjen, cilj onemogočen! Take otroške taktike slov. poslanci niso smeli izvoliti, ker bi se bili sicer osemili, demokrata pa bi bila javno njih protovoljno sodelovanje odklonila! Stvar in polotaj pač lahko razume vsak, kdo hče razumeti in kder nima zlobnih namenov!

Koroške.

— **Socialdemokratski kandidat** Kristjan Privrti na Spodnjem Korotkem dva shoda. Dne 24. t. m. bo shodoval v Medici, dne 25. t. m. pa v Črni Radovcni smo na izid teh shodov.

— **Celevec.** Mnogo hrupa in veselja je napravila pravda, katero so imeli profesorji takajške realke proti uravzraj Poguchšču v Beljaku, o kateri smo že poročali. Pred porotniki sta pogurila profesorja Lutz in Lang popolnoma. Proti razmisli okrajnega sodišča pa sta prijavila zastopnika imenovanih dveh profesorjev priziv. Taki so torej nemakonacionalni profesorji na takajski realki, ki se kar breneli, ko je ravnotežje nastavil iz-praznega slovenskega suplasta na za-vodu in tudi dosegli, da je moral zapustiti Celovec. Največje gungo je sprinoril neki nemakonacionalni se-plent, ki pa se nima državnih izpitov in“ je bil valed tega, ker je ispraven slovenski suplast bil nastavljen, pri-krajan na urak. Dosegli je, kar je hotel. Porotna obravnava pa je po-večila s šarko svetlobo v temno gungo nemško-nacionalnega profesorjakega zbora celovške realke.

Svetovne vesti.

— **Kako dela nemški „Volksrat“** na Češkem. V svoji zadnji seji je sklenil več uradnikom, ki se obvežejo službovati v ekspoziturnih krajih — kjer se jim potom „Volksrat“ preskrbe mesta — večje stalne podpore.

Take podpore so se doletile tudi za dijake, ki se enako obvežejo. Večje podpore so se nakazale posestnikom v krajih, kjer so Nemci v manjšini, da jim bo mogče kljubovati asprotniku, ker vedo, da le gospodarsko strjeni posestniki so dobri bramborci. Delo v narodnih manjšinah — podobno delo samci — so porazdelili med dijake in druga nacionalna društva.

Tako dela nemški živeli na Češkem v svoji obrambo.

— **Naval-Poguchščik**, slov. operni pavec, je bil tudi član one gledališke družbe, ki se je potopila v ladjo „Berita“. K roči se ni odpejal v Londonu in tako je sled gotovi smrti. Nekoga drugega perva je rešila škafja vtilgale. Ravno se je hotel odpejati s vlakom in Londona, kar mu pade v glavo, da nima vtilgale. Hiti torej in si jih kupi. Ko se je vrnil nazaj, se je njegov vlak med tem časom že odpejal.

— **Spopadi med delavstvom in polidijo** v Belegradu. Delavci bel-grajake cikanrse Strajkajo. Zadnji četrtki pa je prišlo 4. 150 ljudi s delci, katere je postal v mesto po-lisnec Mink. Strajkovno strdo so sprejelo te ljudi s streli in revolverjev, na kar je prišlo med polidijo in de-

larstvom do krvavih spopadov, v ka-torih so bili trije delavci ubiti in 5 teko ranjenih. Delavci so na to vstali utrpe in ranjene s seboj ter so pri-redili po mesta demokracije, osebno pred polidijom nar. skupitine. Na to je zavladal mir. Zdi se pa, da delavci ne bodo dosegli svojega namena s Strajkom, ker se je med njimi pojavila neodnost in nezaujanje napram vodi-teljem.

— **Letošnje cesarske vaje** bosta izvajala 3. in 14. (graški in inonostni) armadni kor. Sklepe vaje se bodo vršile v rajona Ljubljana-Gorica-Beljak-Celovec. Vsega vojakov bo 86 bataljonov, 18 eskadronov, 29 baterij, 10 porskih baterij, 8 vojnih oddelkov strojnih pek in 4 pionirski stotniki. Vaj se bodo adicelirale tudi okostirne harbinske baterije, zrakoplovni oddel, in oddelki na brezični brzojav; poiz-kusili bodo nove naprave kabinje na vozovih, avtomobile na osebn in to-vozni promet ter oklopne avtomobile. Vaj se udeležilo tudi protostrojno oghelani avtomobilisti ter obmojne gurnike čete. Vsega moštva bo 60.000, vršile se bodo tudi tridajavke vaje.

— **Tiskovni zakon** v Bosni. Nov tiskovski zakon za Bosno in Hercegovino je se sankcioniran in stopi dne 16. aprila t. l. v veljavo. Kakšen je ta zakon, katerega nudi Dunaj srečni Bosni, se vidi takoj in nekaterih na-rodih: Prijave za nadaljno izdajanje listov struklene s polstojnom karcijo se imajo izvršiti šest tednov po objav-ljenju zakona. Karcija za politične za-slopie, ki izhajajo po enkrat na teden 3000 K; za liste, ki izhajajo najmanj trikrat na teden 6000 K; za one, ki izhajajo po tednu, 10.000 K. Karcija se mora uposliniti za 10 dni. Osnovna načela tega zakona so sledeča: Tisk je v mejah zakona sloboden. V novi-ranjskih stvarih sledi samo sodnja. Zaplemo odredi državni pravdnik ali sepooredno policija (!), ki mora za 30 minut podati poročilo drž. pravdniku, kateri si opet od svoje strani pravi na 34 urni odmor, da izda svoje sodbo(!) Predajanje listov na cesti je propo-vedano. To je torej — sloboden tisk-ovski zakon!

— **Slovaki v Ameriki** proti madžarskemu ahebitizmu. Nedavno je bil v Čikagu vevoslovanski shod, na katerem so v Ameriki bivajoči Slovaki protestirali proti madžarskim nasilnim proti nemadžarskim narodnostim na Ogrskem. Amerikanska zveza slo-vaških novinarjev je pa izdala v an-gliškem prevodu popolno in efektno pisano zgodovino groznih pravi proti Hinklu, dr. Šrobarju in ostalim tritvam mongolskega nasilstva. Glavna ras-porava v Rademburku je podana do-slavno in živo. Naslov te zaslanske brošure, obsegajoče 68 str. se glasi: A political criminal trial in Hungary, in the year of our Lord 1906. (Politi-čnega kazenskega rasprava na Ogrskem leta Gospoda 1906). Založil N. Yar-skega „Slovak“.

— **Četki odneh „Slovenskega plantinskega društva“** v Pragi je praznoval v četrtki dne 20. sročevna svoje desetletnico. Na to slavnje so je shrala velika množica odličnih čet-kih rodnih in veliki dvorani na Židovskem otoku. Predsednik društva veviški profesor dr. Chodounský je orisal v svojem podrobnem govoru kratko ago-dovino te četke podružnice „S. P. D.“, omenjal je njeno ga zleška, akademski odbor tega četke, popljal je namen in pomen te organizacije v Četki.

„Praktično treba gojiti slovensko

